

MONATA GAZETO DE E-HANDIKAPULOJ

INFORMILO 5

MAJO 2014

Kol. 349/30

XX

**Enhavo: Lingvo-Studio, Rememoro pri la dua mondmilito,
El la redakcio, Delfeno**

XX

Rekordoj, interesaĵoj, jubileo ĉe Lingvo-Studio, L.S. 1984 – 2014

Ĝuste antaŭ 30 jaroj, fine de februaro 1984 estis fondita nia malgranda entrepreno Lingvo-Studio, kiu estis kaj estas la kerno de la nuna Budapeŝta Esperanto-Centro "Eventoj". Ne multaj firmaoj ĝisvivas tiun aĝon, ĉefe ne en Esperantujo, do ni festas ĝoje la datrevenon. Dum la pasintaj 30 jaroj ni funkciis kiel Esperantaj sonstudio, eldonejo, redakcio, ni organizis IJS-n, realigis plurajn rekordojn per la gazeto Eventoj kaj plurajn aliajn per nia nuna Esperanto-Lingvolernejo.

Kelkaj el niaj fierataj aferoj:

– Antaŭ la interreta epoko dum 10 jaroj ni eldonis la novaĵgazeton Eventoj, kiu per sia 2-semajna aperritmo estis tiam la plej ofta Esperanto-informilo.

Ĝi havis abonantojn en pli ol 65 landoj...

– Eventoj estis la unua gazeto, kiu havis regionajn represaĵojn: la budapeŝta preseja originalo estis sendita per rapida poŝto al Pollando, Rusio kaj Litovio, kie oni presis kaj distribuis ĝin al enlandaj abonantoj – kun aldono de siaj enlandaj informoj...

– Eventoj estis la unua Esperanto-gazeto, kiu siatempe registris por si propran interretan domajnon: "eventoj.hu", kaj Eventoj estis la unua, kiu publikigis senpage en interreto sian tutan arkivon! (Pli frue tio ne estis kutimo.)

– La vorton "Lingvo" ni registris por 10 jaroj kiel leĝe protektitan varmarkon, kaj du niaj universitataj diplomverkoj (ambaŭ pri merkatico) analizis la agadon de Lingvo-Studio.

– Ekde dekkelkaj jaroj ni funkciigas Esperanto-Lernejon en Budapeŝto, kiu estas verŝajne la plej granda en Esperantujo. Tri komplete instalitaj lernoĉambroj sur 110 m², kie la E-kursojn gvidas 5-8 instruistoj laŭ kontraktoj... Lernis la lingvon ĉe ni ĝis nun pli ol tri mil personoj... Mi nur bedaŭras iomete, ke pri tiuj sukcesoj oni ne trovas informojn en la revuo de ILEI.

– Laŭ mia scio nia instruila pakaĵo "Sukcese ĝis la E-ekzameno..." estas la plej ampleksa lernilo-kompleto en Esperantujo, konsistanta el pli ol 10 integraj eroj. Ni funkciigas tutlandan libroservon kaj ankaŭ senpagan instruisto-peran servon, kiu proponas 96 privatajn E-instruistojn al dezirantoj dise en la lando.

– Ekde 2003 ni funkciigas propran, unikan, pagatan interretan kurson por hungaroj. NE TEMAS pri la Lernu-kurso, ni mem konstruis propran kursosistemon de nulo ĝis B2 (= meza nivelo), sen financado fare de ESF aŭ de alia asocio... Ne estis simple atingi, ke pli ol 4 000 homoj elektu nian pagatan kurson anstataŭ la senpaga Lernu...

– kaj estas kompreneble multaj aliaj interesaj projektoj.

Pri la pasintaj 30 jaroj de Lingvo-Studio, LS mi kompilis mallongan resumon, kie la fotojn akompanas klarigaj tekstoj. Ĝi estas trovebla ĉe la adreso: <http://www.eventoj.hu/lingvo-studio-jubileo30.htm>.

La albumo estas publika, por rigardi ĝin vi **ne** devas esti membro kaj ne devas anticipi registriĝi, sed la plaĉon oni povas signi per la apuda butono :-). Por komenci la albumon klaku sur la kandelan foton (kun la nombro 30). Dekstre estas legebla la klariga teksto. Se ĝi ne almeteblas al la ekrano, klaku sur la surskribon "Daŭrigo" (aŭ "Vidi pli").

Se vi metas la muson super la bildon, dekstre kaj maldekstre aperas blankaj sagoj por salti al la sekva bildo.

La [supra naskiĝtaga albumo](#) montras ekskluzive eventojn, ligitajn al Lingvo-Studio – sed ili estas NUR malgranda parto de nia agado. Alian duonon – kiel STEB (Scienca-Teknika E-Biblioteko),

Kalendaro, reklam-kampanjoj de Eo, filmoj, Ret-Info, renkontiĝoj, FB, landa agado ktp. – ni faras kiel volontulan laboron en la kadro de Fondaĵo Eszperantó kaj nia loka E-asocio.

Ret-Info <http://www.eventoj.hu>

László Szilvási, LS

Mia rememoro pri la dua mondmilito

La 15-an de marto 1939 komenciĝis unu el la plej malfacilaj etapoj en la historio de nia nacio – okupacio de la restinta parto de Ĉeĥoslovakio (la ŝtato estis unue ĉirkaŭhakita post t.n. Munkena diktato en 1938, kiam de ĝi estis forigitaj la regionoj en Sudety (Sudet-germanaj distriktoj), parto de Slovakio kaj Subkarpata Rusio (Rutenio).

En tiu tempo multaj homoj ankoraŭ ne havis radioaparaton, ja en multaj vilaĝoj ankoraŭ ne ekzistis elektrokurento. Malfacilan taskon havis la instruistoj, kiuj devis informi siajn lernantojn pri la ekesto de „Protektorato“, kiun sub „sian protekton“ prenis la Germana regno. Kaj jam en ĉiuj ĵurnaloj estis skribite, ke la germana regna soldataro Wehrmacht okupas la ĉeĥajn landojn kaj aperis informoj, kiuj urboj estis jam okupitaj.

Grandega estis invado de germana armeo. Unue veturis tra la ĉefa strato en Pardubice motorciklistoj solaj, poste kelkaj motorcikloj kun sidĉaro, soldatoj tie sidantaj tenis mitralon aŭ pafilon, due ŝarg-aŭtomobiloj plenaj de solda-

toj kun pafiloj kaj fine tankoj. Ili okupis ĉiujn kazernojn en nia urbo kaj la ĉeĥaj soldatoj devis ilin forlasi. Kelkaj lernejoj estis okupaciitaj kiel tranoktejoj por Wehrmacht. Niaj loĝantoj estis tre malgajaj, ili timis la estonton...

Kiel niaj parencoj kaj najbaroj rakontis, la germanaj soldatoj estis tre malsataj kaj kiam ili vidis ĉe ni plenajn vendejojn kaj sukeraĵejojn, ili komencis ĉion multkvante aĉetadi kaj tre miris, kiam por unu germana marko ili ricevis tiom da bakaĵoj, ke ili tion ne kapablis forporti. Tiam estis kurzo 1:10. Oni diris, ke unu soldato forportis 20 kornbulkojn por 50 pfenigoj.

(0,50M). Do niaj ĉeĥaj homoj klopodis aĉeti ĉion, ĉar estis certe, ke la soldatoj ĉion elĉerpos.

Sed jam la trian tagon estis afiŝitaj anoncoj, kiuj avertis la loĝantojn antaŭ pli granda aĉetado, ke la varo povus esti de ili forprenita kaj la homoj arestitaj.

Kaj post kelkaj monatoj ĉiuj nutraĵoj estis porciumitaj, la loĝantoj ricevis nutraĵ-karteton ĉiam nur por unu monato. Nuntempaj junaj patrinoj ne povus imagi, ke ekzemple unu ovo

por unu persono devis sufiĉi por la tuta semajno. Poste estis porciumitaj ankaŭ aliaj varoj, viando, ŝtofoj, ŝtrumpoj ktp. La loĝantoj en vilaĝoj komence havis avantaĝon, ke ili povis bredi kuniklojn, anserojn aŭ kokinojn, sed baldaŭ ankaŭ ili devis severe registri, kiom da bestoj ili bredas, ili devis ankaŭ fordoni parton el la rikolto de grenoj kaj de terpomoj.

= *karteto por viando por unu monato*

Laŭgrade kiel la milito daŭris, la porciumoj de ĉio malgrandiĝis. Se iu ion ricevis sen la karto kaj germanaj oficistoj tion ekvidis, la homo estis punita aŭ arestita.

Post iom da tempo ni devis en niaj lernolibroj nigriĝi ĉiujn nomojn de Ĉeĥoslovakio, anstataŭ tio skribi "Protektorato Böhmen und Mähren", nigriĝi la nomon de la prezidento de la respubliko. Aperis surskriboj en la germana lingvo, ni devis lerni la germanan, ĉiutage kaj parkere scii kaj germane reciti, kiam kaj kie naskiĝis Adolf Hitler. En la urboj estis likviditaj la statuoj de nia statprezidento kaj de pluaj ĉeĥoslovakiaj eminentuloj, estis severa malpermeso aŭskulti eksterlandan radioelsendadon sub la puno de aresto aŭ morto, estis kontroloj en hejmoj ktp. Malbona situacio estis, kiam venis du gestapanoj kaj forkondukis la instruiston el nia klaso dum la leciono nur pro tio, ke li estis judo. La judoj ne rajtis instrui, viziti restoraciojn, kinon, ili devis porti flavan stelon kun la skribo JUDE. Unu nia kun-

lernantino, kara knabino, subite ĉesis viziti la lernejon. La instruistino diris, ke ŝi devis transloĝiĝi. Nur post kelka tempo ni estis informitaj, ke ŝia tuta juda familio estis forkondukita en koncentrejon, kie ĉiuj pereis.

Mia patro estis oficisto kaj laboris en elektrej-oficejo. Neniu el nia familio sciis, ke li inter la grupo de 30 kolegoj helpas multopligadi kontraŭ-faŝistajn afiŝojn.

En tiu terura tago la 26. 9. 1939 la panjo lavis tolaĵon en kela lavejo en la trogo sur lavtabulo – (la elektraj lavmaŝinoj en tiu tempo ĉe ni ankoraŭ ne ekzistis), kaj subite ŝi sentis grandan maltrankvilon, kvazaŭ ŝin iu rigardus. Ŝi kuris trarigardi la tutan domon, neniun ŝi trovis, sed ŝi jam ne kapablis plu labori. Ĉu io okazis al la infanoj aŭ al la edzo? Ŝi rapidis telefoni al lia oficejo. Tie ŝi aŭdis malgajan voĉon: „Ĵus forkondukis lin Gestapo.“

Kion plu skribi: Ĉu pri tio, ke ni subite iĝis „familio malamika al la Regno“, ke niaj konatoj kaj najbaroj distanciĝis de ni, por ke ili mem ne suferu. Ke la panjo malfacile trovis okupon, por ke ŝi havu por siaj infanoj almenaŭ manĝon, ke la paĉjo trasuferis tempon en kelkaj arestejoj kaj koncentrejoj.

Sed feliĉe post fino de la puno, post preskaŭ tri jaroj, li revenis hejmen kiel la lasta de la tuta grupo kun la plej malalta puno. La ceteraj bedaŭrinde poste anstataŭ hejmen foriris en „gaskameron“.

La paĉjo revenis en malbona sanstato, li havis nur 44 kilogramojn kaj pro tio, ke la faŝistoj permesis al li reveni hejmen kaj ke ili „nutris“ lin, ili volis rekompence forpreni duonon de nia loĝej-ekipo; malgraŭ la granda peto kaj ploro de mia panjo, ili tamen ŝtelis la ŝparlibron kun sufiĉe da deponita mono, koncertan fortepianon, skribmaŝinon, sur kiu la paĉjo skribadis kaj du grandajn la plej valorajn oleopentraĵojn.

Estas rememoroj, kiuj restas dum la tuta vivo. Ekzemple kiam mi kelkfoje vespere biciklis kun la panjo sen ia ajn lumo al iu vilaĝo por peti de ŝia ekslernantino iom da faruno por baki kukojn. La panjo havis ĉirkaŭ sia kolo du tolsaketojn kunligitajn per sufiĉe larĝa rubando – kvazaŭ grandajn mamojn. Ŝi vestis sin en larĝan mantelon.

Kiam kontraŭ ni veturis aliaj biciklistoj, same en la vespera mallumo (komun-publika lumigado de ŝoseoj ne ekzistis), la panjo demandis ilin, ĉu la aero estas pura. Tio estis jam la konata diro. Kiam la respondo ne estis jesa, ni devis ĉirkaŭveturi la vilaĝon tra kamparaj vojetoj, por germanaj policaj gardistoj ne kaptu nin. Mi memoras, ke dufoje estis aŭdebla proksimiĝanta motoro de polica aŭto kaj la panjo ekkriis nur: „En la fosajon!“ kaj ni tuj

desupris kun la biciklo kaj kuŝiĝis tie. Tiuj estis teruraj momentoj. Ĉe la rememoroj pri tiu tempo mi ĉiam admiras la kuraĝon de mia panjo.

Kiam la sanstato de la paĉjo pliboniĝis kaj li jam povis labori, li trovis okupon kiel kontisto en seĝejo de la vilaĝo Předměřice.

15-jara Jarmila kun la gepatroj kaj frato

Mi estis „totale devige laborigita“, tio signifis, ke kiam la lernejoj estis fermitaj, mi devis esti okupita aŭ en la plej granda fabriko de eksplodmaterialo en nia urbo en Synthesia-Semtín aŭ en agrikulturado. Mi timis labori en eksplodaĵ-fabriko, (al kiu okazis oftaj flug-atakoj, eĉ bombardado), do mi veturis helpadi sur kampojn. Alian eblon mi ne havis, ĉar kiel la filino de eksa arestito, mi ne povis esti akceptita en pedagogian mezlernejon kaj ceteraj lernejoj jam estis fermitaj.

Sed nek la vojaĝo per trajno al la vilaĝo, kie mi laboris, estis trankvila. Imagu, ke vi sidas en la kupeo kaj subite ekhurlegas sirenoj. El la fenestroj vi vidas proksimiĝantan aron de aviadiloj. La trajno haltas inter kampoj, vi devas salti el la kupeo kaj kuri en la kampon kun altaj grenoj kaj tie surteriĝi. Kaj vi havas la solan penson, ĉu vi ankoraŭ ekvidos viajn gepatrojn.

Same mi ne povas forgesi la noktan aviad-atakon, kiu okazis la 22-an de julio 1944. Jes, ĝi estis antaŭ 70 jaroj.. La panjo vekis min kaj mian fraton, donis al mi kovrilon kaj ni ĉiuj rapide kuris sen lumeto al la malantaŭa parto de nia ĝardeno, kie estis elfosita bombŝirma bunkro por 6 personoj.

Sed, ĉar ni tie havis kovrilojn kaj kofron, la patro jam tie ne havis lokon kaj restis sidi apude, sub juna ĉeriz-arbeto. Poste li rakontis al ni terurajn momentojn de falantaj lumraketoj en nia proksimeco. Inferan bruon kaj tremadon de la tero ni sentis ankaŭ en la kaŝejo. La aviadiloj eraris kaj anstataŭ atingi fabrikon de mineralaj oleoj, kiu estis sur la kontraŭa rando de nia urbo, ili faligis bombojn sur ĝardenistejon, ĉar brilis la vitraj domoj kontraŭ raketoj kaj kelkaj bomboj falis en proksimo de nia ĝardeno.

La dua aviad-atako okazis 24. 8. 1944 posttagmeze, kiam la panjo kaj la frato biciklis hejmen el la krematorio; tie ili ordigis familian tombon. La rando de nia urbo tiam estis libera, kampa, nur kelkaj arboj apudis la vojjon kaj la sirenoj en tiu ĉi urboparto ne estis aŭdeblaj. Subite super ili aperis aro de aviadiloj, kiuj preparis sin bombardi. La panjo kaj frato tuj ekkuŝis teren apud la bicikloj inter kelkaj arboj kaj vidis fali multajn bombojn direkte al la Rafinerio de mineralaj oleoj kaj al la trajnostacidomo. Ili vidis la eksplodadon de la bomboj.

Unu viro, kiu biciklis post ili kaj ankoraŭ veturis sur la libera spaco, estis pro ventokirlo (la aerpremeĝo) deĵetita de sur la biciklo. La panjo kun la frato bonŝancis, ke ili jam estis ĉe la arboj, kie la kirlo jam ne estis forta. Poste ni eksciis, ke unu bombo trafis ankaŭ kontraŭaviadan

kaŝejon en la stacidomo, kaj nur tie mortis pli ol 200 homoj. *(foto el malnova ĵurnalo montras parton de la stacidomo post la bombardado).*

Nur la tria aviad-atako, kiu okazis la 28-an de decembro 1944 en Pardubice, trafis denove la fabrikon ĉe la plua parto kaj krom ĝi estis ruinigitaj multaj proksimaj stratoj kun loĝdomoj. Feliĉe nia familio la militon transvivis.

Jarmila Rýznarová

El la redakcio:

La 39-a lingva seminario kaj amika renkontiĝo okazos en S K O K O V Y, en Bohemia paradizo jam de la 12-a ĝis 18-a de majo. Kiu ankoraŭ ne aliĝis kaj volus partopreni, tuj telefonu al s-anino Jindřiška Drahotová, tel. 720 652 320.

Por la sabato la 14-an de junio ni invitas vin al la 18-a ESPERANTO–TAGO en PARDUBICE. Venu je la 10-a horo kaj se vi interesiĝas pri la tagmanĝo, telefonu al 466 611 941 aŭ 775 323 903.

Interesa: **Delfeno bezonis helpon de homoj**

Ĉe la nokta subakviĝo en Havajo naĝis al du subakviĝantoj delfeno kaj ekis ĉirkaŭ ili rondnaĝi. Kiam la viroj pli proksime rigardis ĝin, ili komprenis strangan konduton de la delfeno.

Ĝi havis ĉirkaŭ sia naĝilo ĉirkaŭvolvitan fiŝistan metalfadenon, kiu malhelpis ĝian movon ĉe la naĝado.

La subakviĝantoj la draton distondis kaj tiel liberigis la delfenon, kiu feliĉe fornaĝis.

La fakto, ke la delfeno proksimiĝis al homoj, ke ili helpu al ĝi, povus atesti pri ĝia inteligenteco. Plimulto da vunditaj bestoj ne proksimiĝas al la homoj. Certe estis interesa observi la okazon.

Sendis L. Angelová, elĉeĥigis J. Rýznarová

INFORMILO – monata gazeto por esperantistoj-handikapuloj + suplemento **ANTAŬEN**

Eldonas AEH – Asocio de esperantistoj-handikapuloj

Redaktoroj: J. Kosnar, J. Rýznarová, L. Srbová

Adreso: Svaz zdravotně postižených esperantistů, Na Okrouhlíku 953/21,

530 03 PARDUBICE, CZ tel. **466 611 941** SKYPE : jary_esperanto

e-mail: aeh@esperanto-aeh.eu interreto: www.esperanto-aeh.cz

Bankovní spojení: Poštovní spořitelna, číslo účtu AEH **192150088**, kód banky **0300**

Při platbách vždy uveďte vaše členské číslo (nad vaší adresou) jako variabilní symbol!

Roční předplatné časopisu Informilo= 200,-Kč, příspěvek svazu dobrovolný.

La jarabono de Informilo 15 €. Kodoĉe UEA : aehk-z

La redakcio ne ĉiam havas la saman opinion kiel la aŭtoroj de la artikoloj.